

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Έκθεση Δραστηριοτήτων για τη διατροφή 2013-2014

Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου ,

Πρόεδρος

Μάρτιος 2015

<http://www.cyprus-child-environment.org>

Έκθεση Δραστηριοτήτων Εθνικής Επιτροπής για τη διαίτηα 2013-2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ.....	2
Ο ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΣ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΣΥΝΟΨΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2013-2014.....	5
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	6
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Αναλυτική παράθεση των κυριότερων δραστηριοτήτων 2013-2014.....	7
1. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ -ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ.....	7
2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	8
Α. Σεμινάρια σε Ιατρούς και Λειτουργούς Υγείας.....	9
Β. Σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς.....	13
3. ΔΡΑΣΕΙΣ-ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ.....	13
3.1 Διαλέξεις σε οργανωμένα σύνολα γονιών από μέλη της Εθνικής Επιτροπής.....	13
3.2 Συμμετοχή σε ραδιοηλεοπτικές εκπομπές.....	13
4. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΕΝΤΥΠΑ-ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ VIDEO.....	17
5. ΕΡΕΥΝΕΣ-ΜΕΛΕΤΕΣ.....	19
2012-2014.....	19
Από το τέλος του 2014 - σήμερα.....	20
6. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ.....	20
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Πίνακες Δραστηριοτήτων Υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης το 2013 - 2014.....	22
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: Σύνοψη Επιτροπής 2010 - 2013 και 2014-2017.....	25
2010 - 2013.....	25
2014 - 2017.....	26

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

Τα παιδιά στην Κύπρο από το στάδιο της σύλληψης μέχρι την ενηλικίωσή τους να απολαμβάνουν ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον με την ελάχιστη δυνατή έκθεσή τους σε περιβαλλοντικούς κινδύνους, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή σωματική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξή τους και να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις υγιούς μελλοντικής ζωής.

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΣ

Η ελαχιστοποίηση των ασθενειών περιβαλλοντικής αιτιολογίας που μπορούν ν' αποφευχθούν κυρίως μέσω της μείωσης της έκθεσης του παιδιού και του εμβρύου σε τοξικές ουσίες και άλλους βλαπτικούς παράγοντες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Εθνική Επιτροπή εγκαθιδρύθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο (αρ. απόφασης 59.304, ημερομηνίας 28/1/2004 και αρ. απόφασης 65.450, ημερομηνίας 9/5/2007, νέες αποφάσεις με αριθμό 71.140 στις 22/10/2010 και αριθμό απόφασης 76.640 ημερομηνίας 12/3/2014 (Παράρτημα 3), με βασικό σκοπό να προωθήσει και να συντονίσει τις προσπάθειες για μείωση της νοσηρότητας των παιδιών που οφείλεται ή και επηρεάζεται από περιβαλλοντικούς παράγοντες. Ο ακρογωνιαίος λίθος της προσπάθειας είναι η πρόληψη και προστασία του παιδιού από τις επιδράσεις των τοξικών ουσιών και άλλων περιβαλλοντικών κινδύνων.

Το 2007 με την απόφαση του **Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 66.124, 4/10/2007** εγκρίθηκε το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το «Περιβάλλον και την Υγεία του Παιδιού CY –CEHAP 2007-2010»**, στο οποίο ενσωματώνονται όλες οι δράσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) έχει χαρακτηρίσει το Σχέδιο Δράσης της Κύπρου ως ένα από τα πιο επιτυχημένα. Η Επιτροπή λάμβανε από το 2004-2011 από το Υπουργείο Υγείας έναν ετήσιο Προϋπολογισμό της τάξης των 75,000 για χρηματοδότηση κυρίως δράσεων συντονισμού, εκπαίδευσης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, παρέμβασης και διεθνούς δραστηριότητας (Ε.Ε. και WHO) καθώς και πιλοτικών ερευνών. Ο προϋπολογισμός αυτός διασφάλιζε τη σταθερότητα και τη διαχρονική συνέχεια των στόχων και δράσεων του Cy-CEHAP. Δυστυχώς, το 2012 λόγω της οικονομικής κρίσης έγινε δραστική μείωση του Προϋπολογισμού στις 30,000 ενώ το 2013-2014 μειώθηκε περαιτέρω στις 11,500 Ευρώ, γεγονός που δυσχέρανε και περιόρισε την έκταση υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης.

Με στόχο τη μείωση των δαπανών και τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας σε σχέση με το κόστος αξιοποιείται έμμεση χρηματοδότηση του Σχεδίου Δράσης, μέσω της μερικής προσαρμογής/πολλαπλής αξιοποίησης προγραμμάτων που εκτελούνται από τους εμπλεκόμενους φορείς στα πλαίσια άλλων ενταξιακών υποχρεώσεων. Στην πιο πάνω απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αλλά και στην απόφαση εγκαθίδρυσης της Επιτροπής προβλέπεται ως 3^{ος} σημαντικός πυλώνας χρηματοδότησης η εξωτερική χρηματοδότηση από τα σχέδια της Ε.Ε. (FP7, Πρόγραμμα Δημόσιας Υγείας), του Ενιαίου Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), της Π.Ο.Υ. το ΙΠΕ κ.ά, που όμως η αξιοποίησή του κωλύεται από το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έχει νομική οντότητα.

Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζεται η δράση της Επιτροπής για τη διατροφή 2013-2014. Στο πρώτο μέρος γίνεται συνοπτική αναφορά στις δράσεις που υλοποιήθηκαν και αφορούν **συμβουλευτικές υπηρεσίες, προγράμματα παρέμβασης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο / διαφώτισης και εκπαίδευσης καθώς και πιλοτικές έρευνες**. Στα παραρτήματα 1 και 2, γίνεται αναλυτική παράθεση των δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, ευαισθητοποίησης, παρεμβάσεων και ερευνών. Οι διαχρονικές εκστρατείες για σκοπούς αποφυγής επανάληψης παρουσιάζονται ως ενιαίο κείμενο.

ΣΥΝΟΨΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2013-2014

Κατά τη διάρκεια της διετίας 2013-2014, η Επιτροπή υλοποιώντας το διαχρονικό της στόχο για πρόληψη και προστασία του παιδιού από τις επιδράσεις των τοξικών ουσιών και άλλων περιβαλλοντικών κινδύνων, συνέχισε τις προσπάθειες για ενημέρωση του κοινού. Λόγω της οικονομικής κρίσης και του μη επαρκούς προϋπολογισμού για έρευνα και διαφώτιση, το ερευνητικό κομμάτι περιορίστηκε σημαντικά και αφορούσε την πιλοτική έρευνα για τη Ζωγραφική προσώπου στα παιδιά σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους. Το εκδοτικό καλύφτηκε σε σημαντικό βαθμό μέσα από το εκδοτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Υγείας με την έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και την επανέκδοση του βιβλίου «Μαθαίνω και Προφυλάσσω το Παιδί μου από Περιβαλλοντικούς Κινδύνους» σε 5000 αντίτυπα.

Επίσης, πραγματοποίησε δύο εκπαιδευτικές ημερίδες υπό την αιγίδα των Υπουργών Υγείας, Δρος Πέτρου Πετρίδη (2013) και Δρος Φίλιππου Πατσαλή (2014), που απευθύνονταν κυρίως σε ιατρούς και Λειτουργούς Υγείας. Η ημερίδα του 2014 έγινε σε συνεργασία με την Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου.

Παράλληλα, η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στη συνεχή επικαιροποίηση της ιστοσελίδας, η οποία αποτελεί το βασικότερο τρόπο δικτύωσης και άμεσης / έγκαιρης επικοινωνίας με το ευρύ κοινό και τους επαγγελματίες υγείας. Η ιστοσελίδα έχει ευρεία απήχηση στο ευρύ κοινό αλλά και τους επαγγελματίες Υγείας. Η δικτύωση έχει αναπτυχτεί περαιτέρω μέσω του μηνιαίου ενημερωτικού φυλλαδίου (newsletter), το οποίο αποστέλλεται σε 150 εγγεγραμμένους συνδρομητές / χρήστες.

Αναλυτική παράθεση των δραστηριοτήτων γίνεται στο Παράρτημα Ι.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ύπαρξη της Επιτροπής από το 2004 πέτυχε την ανάδειξη της άμεσης και καθοριστικής σημασίας διασύνδεσης του Περιβάλλοντος με την Υγεία και την ανάγκη αλλά και τις τεράστιες δυνατότητες της ΠΡΟΛΗΨΗΣ χρόνιων ασθενειών όπως ο καρκίνος, το άσθμα, νευροαναπτυξιακές ανωμαλίες κ.α. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας επανειλημμένα αναφέρθηκε στο έργο της Εθνικής Επιτροπής και χαρακτήρισε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης ως ένα από τα πιο πετυχημένα. Πιστεύουμε ότι πετύχαμε μια ευαισθητοποίηση και μεταφορά γνώσης σε όλα τα επίπεδα, στο πολιτειακό, στο επαγγελματικό (παιδιάτροι και λειτουργοί υγείας, εκπαιδευτικοί), και ιδίως στο ευρύ κοινό. Σημαντικός πυλώνας των δράσεων είναι η διεξαγωγή στοχευμένων ερευνών που σκοπό έχουν κυρίως την ανάδειξη τυχόν προβλημάτων και στη συνέχεια την αξιοποίησή τους μέσω δράσεων διάχυσης στην ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των Λειτουργών Υγείας, των εκπαιδευτικών, των γονιών και των παιδιών.

Η Υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης είναι το αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Η Εθνική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά τους εμπλεκόμενους φορείς και όλους όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση των δράσεων και ιδιαίτερα, το Υπουργείο Υγείας και όλους τους Υπουργούς Υγείας για τη συνεχή και διαχρονική υποστήριξη και χρηματοδότηση από το 2004, το Γενικό Χημείο του Κράτους για τη φιλοξενία της Γραμματείας και την προώθηση ερευνών που αφορούν το παιδί καθώς και το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής για την φιλοξενία των εκπαιδευτικών ημερίδων. Θερμές ευχαριστίες στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας για τη συνεχή στήριξη και συνεργασία. Η Επιτροπή ευχαριστεί, επίσης, όλους όσους στηρίζουν τις προσπάθειες της, ιδιαίτερα το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, την Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου, τους οργανωμένους γονείς, τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Αναλυτική παράθεση των κυριότερων δραστηριοτήτων 2013-2014

1. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ -ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Η Επιτροπή καθ' όλη τη διάρκεια και της διετίας 2013 - 2014, συνέχισε τη στενή συνεργασία της με το Υπουργείο Υγείας. Εκπροσωπείται από μέλη της στην Εθνική Επιτροπή κατά του Καπνίσματος καθώς και στη Διαφωτιστική Επιτροπή για το Κάπνισμα, μέσα από τις οποίες συμμετέχει ενεργά σε συνεδριάσεις και στις διαφωτιστικές καμπάνιες του Υπουργείου Υγείας 2013 και 2014 με υλικό, συμμετοχή σε εκπομπές, αρθρογράφηση, διαλέξεις και εκδηλώσεις ενημέρωσης του κοινού.

Παράλληλα, από τον Μάιο του 2013 συμμετέχει στην Επιτροπή που συστάθηκε από Υπουργείο Υγείας για τα Δικαιώματα του παιδιού στον τομέα της υγείας. Συμμετείχε ενεργά στις συνεδριάσεις και συνέβαλε στη δημιουργία σχετικού ενημερωτικού φυλλαδίου το 2014.

Τον Απρίλιο του 2014 η Επιτροπή με πρόσκληση του Υπουργείου Υγείας συμμετείχε στη Διαβούλευση του Υπουργείου Υγείας και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας με θέμα «Στρατηγική Συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας». Το ακόλουθο κείμενο που κατατέθηκε ως συμβολή στην διαμόρφωση της αντζέντας συνεργασίας είναι ενδεικτικό της δράσης και του διαχρονικού .

«Contribution of the National Committee on the Environment and Children's Health (NaCCEH) on the Draft Strategic Agenda for cooperation between Cyprus and WHO

Within the framework of WHO CEHAP, Cyprus in close cooperation with WHO/Euro has developed and is implementing since 2004 the National Action Plan on "Environment and Children's Health" (Cy-CEHAP) revised every four years. The multisectoral National Committee on the Environment and Children's Health (NaCCEH), appointed by the Council of Ministers in 2004, is developing, promoting and coordinating its implementation. Ministry of Health has the key promoting and coordinating role in the whole process of the Cy-CEHAP and the overall responsibility for its effective implementation. The Committee has in its core activities all children from the foetus stage up to 19 years. It promotes awareness raising activities to make parents accountable for their children's health and empower them with knowledge on how to do it. The Cy-CEHAP is based on the principles of Precaution, Prevention and Integration and it has specific Actions and timeframe. The ultimate goal is to minimize the burden of avoidable environmentally linked diseases and disabilities through the reduction of children's exposure to chemicals and physical stressors. Priorities are the prevention of asthma, cancer, neurodevelopmental diseases, congenital malformations. Focus is on endocrine disrupting and carcinogenic chemicals, indoor

pollution in houses, schools, gym centres, kindergartens including environmental tobacco smoke, the use of chemicals in everyday products (toys, furnishing, care products, house cleaning, face painting etc), outdoor pollution from traffic, impact of pesticides in rural areas, Electromagnetic fields and noise. More info on the web,

<http://www.cyprus-child-environment.org> ,

The existing informal cooperation between WHO and the NaCCEH is highly appreciated by the NaCCEH and has provided essential support to the Cy-CEHAP. Cyprus can share its long and successful experience in developing and implementing Children Action Plans and in training of professionals and awareness raising for preventing exposure to toxic chemicals and unhealthy environment. This has to be further strengthened and put on a more systematic and formal basis under the umbrella of WHO- MOH cooperation and in particular under the strategic Priority 2/ children and adolescents, and within in line of the WHO strategy for Children and Adolescence and CEHAPE. Proposed cooperation may target primarily in the following areas:

- a) Prevention of emerging threats for children's health from endocrine disruptors (Ref recent Doc "WHO/UNEP Endocrine chemicals 2012")*
- b) nanomaterials e-waste as well threats related to climate change,*
- c) Technical support from WHO to strengthen technical infrastructure, capabilities and improve knowledge for preventing diagnosing and curing environmentally induced diseases through training of pediatricians, gynecologists and other health providers*

Dr Stella Canna Michaelidou

President of the National Committee on Environmental and Children's Health Nicosia 4/4/2014»

Τον Νοέμβριο / Δεκέμβριο 2014 απέστειλε προς τους Υπουργούς Υγείας, Παιδείας και Πολιτισμού καθώς και τους Προέδρους των κοινοβουλευτικών Επιτροπών Υγείας, Παιδείας και Περιβάλλοντος, επιστολές με τις οποίες η Επιτροπή ενημέρωνε για το αναδυόμενο πρόβλημα των επιδράσεων των κινητών τηλεφώνων και Wi-Fi στα παιδιά και εξέφραζε την προθυμία να συμβάλει στα πλαίσια του συμβουλευτικού της ρόλου στην αντιμετώπισή του προβλήματος στη βάση της Αρχής της Προφύλαξης. Πληροφορίες για το θέμα στο Παράρτημα Ι, 3.3 παράγραφος Δ.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» θέλοντας να συμβάλει στην ουσιαστική προφύλαξη των παιδιών από τις τοξικές ουσίες και άλλους περιβαλλοντικούς κινδύνους και να συμβάλει στην ουσιαστική πρόληψη, οργανώνει από το 2004 εκπαιδευτικές

ημερίδες για παιδιάτρους και άλλους λειτουργούς υγείας, εκπαιδευτικούς και γονείς. Στόχος των ημερίδων είναι η ενημέρωση για τις τελευταίες επιστημονικές εξελίξεις στο θέμα Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού.

A. Σεμινάρια σε Ιατρούς και Λειτουργούς Υγείας

2013

Εκπαιδευτική Ημερίδα για Λειτουργούς Πρωτοβάθμιας Φροντίδας με θέμα: «**Η δυναμική των επιπτώσεων του περιβάλλοντος στο παιδί: εξελίξεις, αναδυόμενοι κίνδυνοι και πρόληψη**». Συμμετείχαν 90 σύνεδροι συμπεριλαμβανομένων ιατρών, λειτουργών υγείας και επίσημοι.

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ: ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ

(στους συμμετέχοντες θα δοθούν 5μονάδες συνεχούς εκπαίδευσης)

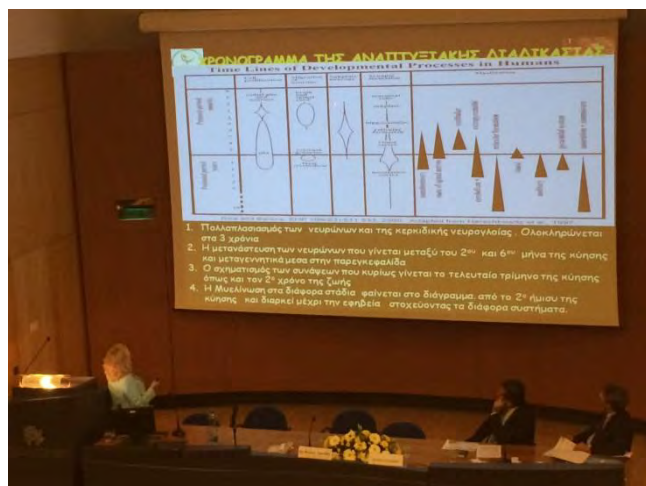
Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Λευκωσία,
14 Οκτωβρίου 2013 8.15 πμ-2.15 μμ

	8.15-9.00	Εγγραφές
	9.00-9.20	<p>Εναρκτήριο Μέρος: Προεδρείο Δρ Ανδρέας Χατζησάββας</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Καλωσόρισμα από την Πρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής Δρα Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου ■ Χαιρετισμός από το Γενικό Εκτελεστικό Ιατρικό Διευθυντή Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου, Δρα Φίλιππο Πατσαλή ■ Χαιρετισμός του Υπουργού Υγείας Δρος Πέτρου Πετρίδη και έναρξη των εργασιών
		Κύριο Μέρος Εργασιών: Προεδρείο Δρ Άννα Νουσκά
1	9.30- 10.00	<p style="text-align: center;">Ενδοκρινικοί διαταράκτες: Επιπτώσεις στην υγεία του παιδιού</p> <p style="text-align: center;">Δρ Νίκος Σκορδής</p>
2	10.00-10.30	<p style="text-align: center;">Περιστατικά δηλητηρίασης από περιβαλλοντικούς παράγοντες</p> <p style="text-align: center;">Δρ Αδάμος Χατζηπαναγής</p>
3	10.30-11.00	<p style="text-align: center;">Η επίδραση του περιβάλλοντος στα αρχικά στάδια της ανάπτυξης του παιδιού είναι καθοριστική: Μηχανισμοί -Αναδυόμενοι κίνδυνοι-Πρόληψη</p> <p style="text-align: center;">Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου</p>
	11.00-11.30	<i>Διάλειμμα</i>
4	11.30-12.00	<p style="text-align: center;">Η ρύπανση του αέρα επηρεάζει την υγεία των παιδιών στην Κύπρο: Παρόν και Μέλλον</p> <p style="text-align: center;">Δρ Παναγιώτης Γιάλλουρος</p>
5	12.00-12.30	<p style="text-align: center;">Η ζωγραφική προσώπου σε παιδιά: Πηγή έκθεσης σε τοξικούς παράγοντες - Πιλοτική Έρευνα στην Κύπρο</p> <p style="text-align: center;">Δρ Ανδρέας Χατζησάββας</p>
6	12.30-13.00	<p style="text-align: center;">Αντιμετώπιση των κινδύνων των Χημικών ουσιών και της συνέργειάς τους - Επικίνδυνα παιδικά είδη</p> <p style="text-align: center;">Δρ Τασούλλα Λεοντίδου-Κυπριανίδου</p>
7	13.00-13.30	<p style="text-align: center;">Αλληλεπιδράσεις γενετικών και Περιβαλλοντικών παραγόντων</p> <p style="text-align: center;">Δρ Βιολέτα Αναστασιάδου</p>
8	13.30-14.15	Συζήτηση-Κλείσιμο

2014

Η «Εθνική Επιτροπή Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» και η Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου συνδιοργάνωσαν Εκπαιδευτική Ημερίδα, το Σάββατο 29/11/2014, στο Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου. Την έναρξη των εργασιών κήρυξε ο Υπουργός Υγείας Δρ Φίλιππος Πατσαλής.

Η Ημερίδα απευθυνόταν κυρίως σε παιδιάτρους και άλλους λειτουργούς υγείας. Συμμετείχαν 70 σύνεδροι παιδίατροι, ιατροί διαφόρων ειδικοτήτων, λειτουργοί υγείας κ.ά.

		<i>Το Περιβάλλον επηρεάζει διαχρονικά την υγεία του Παιδιού και την Παιδιατρική Πράξη</i>
	13.30 - 14.00	ΕΓΓΡΑΦΕΣ
	14:00 - 14.30	<p><u>Εναρκτήριο Μέρος:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Καλωσόρισμα και εισαγωγή στο θέμα από την Πρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου ✚ Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Παιδιατρικής Εταιρείας Δρα Μιχάλη Ιασονίδη ✚ Χαιρετισμός από τον Αναπληρωτή Γενικό Εκτελεστικό Ιατρικό Διευθυντή Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου, Δρ Λεωνίδα Ψυλακτού ✚ Χαιρετισμός από την Επίτροπο Περιβάλλοντος, κυρία Ιωάννα Παναγιώτου ✚ Χαιρετισμός-Κήρυξη της έναρξης από τον Έντιμο Υπουργό Υγείας, Δρα Φίλιππο Πατσαλή
		Κύριο Μέρος Εργασιών
		ΜΕΡΟΣ Α' Συντονίζουν: Δρ Στέλιος Γιαννόπουλος και κα Μαρία Αντωνίου - Χάματσου
1	14.30-15.10	Τα αποτυπώματα του περιβάλλοντος από την ενδομήτρια ζωή και όχι μόνον καθηγήτρια Πολυξένη Νικολοπούλου-Σταμάτη
2	15.10-15.40	Περιστατικά δηλητηρίασης από περιβαλλοντικούς παράγοντες Δρ Αδάμος Χατζηπαναγής
3	15.40-16.10	Επιγενετική και Τοξικές Περιβαλλοντικές Ουσίες Δρ Μάρω Σολωμού
	16.10-16.40	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
		ΜΕΡΟΣ Β' Συντονίζουν: Δρ Μιχάλης Ιασονίδης και Δρ Ανδρέας Χατζησάββας
4	16.40-17.20	Η επίδραση της ρύπανσης του περιβάλλοντος στο ανοσοποιητικό σύστημα του παιδιού καθηγήτρια Χρύσα Τζουμάκα- Μπακούλα
5	17.20-17.50	Οι ιδιαιτερότητες των παιδιών στις επιδράσεις νευροτοξικών και άλλων τοξικών παραγόντων Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου

6	17.50- 18.20	Καταναλωτικά αγαθά που επηρεάζουν την υγεία των παιδιών Δρ Τασούλα Λεοντίδου-Κυπριανίδου
7	18.20- 19.00	ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
	19:00	ΔΕΞΙΩΣΗ

Β. Σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς:

2013-2014

Διοργάνωση Εκπαιδευτικών σεμιναρίων για μάχιμους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού σε σχολεία περιφέρειας Λευκωσίας και Λάρνακας.

3. ΔΡΑΣΕΙΣ-ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

3.1 Διαλέξεις σε οργανωμένα σύνολα γονιών από μέλη της Εθνικής Επιτροπής.

3.2 Συμμετοχή σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές

- 14-10-13 Στη μεσημβρινή εκπομπή «Μέρα Μεσημέρι» για την εκπαιδευτική ημερίδα της Επιτροπής
- 16-10-13 Στην απογευματινή εκπομπή του Σίγμα «Κάτσε να δεις» για τη ζωγραφική προσώπου
- 7-11-13 Στην απογευματινή εκπομπή του τρίτου ραδιοφώνου για τη μόλυνση των παιδιών από μόλυβδο και υδράργυρο
- 18-9-14 Στη ραδιοφωνική εκπομπή του ΡΙΚ «Καλημέρα» για τη ζωγραφική προσώπου
- 16-10-14 Στην τηλεοπτική εκπομπή του ΡΙΚ «Καλή σας μέρα» για τη ζωγραφική προσώπου
- 27-11-14 Στην πρωινή εκπομπή του ΜΕΓΑ, για ασφαλή παιχνίδια
- 28-11-14 Στην τηλεοπτική εκπομπή του ΡΙΚ «Καλή σας μέρα» για τη ζωγραφική προσώπου και την Εκπαιδευτική ημερίδα 29.11.2014.
- 28-11-14 Στην τηλεοπτική εκπομπή του ΡΙΚ «Από Μέρα σε Μέρα » για την Εκπαιδευτική ημερίδα

3.3 Εκστρατείες Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης

Α. Παθητικό Κάπνισμα

Η Επιτροπή έχει διαχρονική δράση από το 2005 μέχρι σήμερα, με στόχο την προστασία της υγείας των παιδιών στην Κύπρο μέσα από τη μείωση της έκθεσης τους στο παθητικό κάπνισμα.

Το 2005 σε συνεργασία με το Τμήμα Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και το Γενικό Χημείο του Κράτους, άρχισε μια ολοκληρωμένη και συνεχή αντικαπνιστική εκστρατεία. Οι στόχοι της εκστρατείας είναι:

1. Ανάπτυξη αντικαπνιστικής νοοτροπίας από την παιδική ηλικία μέχρι την ενηλικίωση
2. Σπίτια απαλλαγμένα καπνού: Αλλαγή Νοοτροπίας και Πρακτικών-Συνηθειών των γονιών καπνιστών

Στις δράσεις περιλαμβάνονται πιλοτικές έρευνες, διαλέξεις σε οργανωμένα σύνολα από γονείς και παιδιά, εκπαιδευτικά προγράμματα σε εκπαιδευτικούς και Λειτουργούς Υγείας, ετοιμασία βίντεο και συμμετοχή σε εκπομπές ραδιοφώνου και τηλεόρασης καθώς και σε άλλα ΜΜΕ.

Η Επιτροπή, επίσης, εκπροσωπείται από μέλη της στην Εθνική Επιτροπή κατά του Καπνίσματος καθώς και στη Διαφωτιστική Επιτροπή για το κάπνισμα, μέσα από τις οποίες συμμετέχει ενεργά σε συνεδριάσεις και διαφωτιστικές καμπάνιες του Υπουργείου Υγείας με υλικό και επί τόπου ενημέρωση του κοινού. Συγκεκριμένα, στις 23 Νοεμβρίου 2013 η Επιτροπή εκπροσωπήθηκε και συμμετείχε στη διαφωτιστική καμπάνια για το κάπνισμα που έγινε στο Mall of Cyprus.

Πραγματοποιήθηκε μια εκτενής εκστρατεία για «το δικαίωμα του παιδιού για σπίτια ελεύθερα καπνού» με το μήνυμα «όταν καπνίζετε, καπνίζω και εγώ επίσης». Στα πλαίσια της εκστρατείας σαλιαρίστρες μωρών (οικολογικά κατασκευασμένες) που φέρνουν το μήνυμα της εκστρατείας διανεμήθηκαν στις οικογένειες όλων των νεογέννητων μωρών της χώρας για το έτος 2010, μαζί με τα σχετικά φυλλάδια πληροφοριών. Η διανομή έγινε σε συνεργασία με το Κέντρο Προληπτικού προγεννητικού ελέγχου.

Β. Εκστρατεία ενημέρωσης για τους σοβαρούς κινδύνους των λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας και την αποτελεσματική προφύλαξη των παιδιών

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας προχώρησε στη σταδιακή κατάργηση των ενεργοβόρων λαμπτήρων. Με βάση τον Κανονισμό 244/2009/ΕΚ, οι συμβατικοί / συνηθισμένοι λαμπτήρες πυράκτωσης καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν με οικονομικότερους λαμπτήρες. Όμως, οι πλέον διαδεδομένοι δηλ. οι συμπαγείς λαμπτήρες φθορισμού CFLS (διανέμονταν δωρεάν) όπως και οι κοινές φλορένσες, περιέχουν τοξικό υδράργυρο, ο οποίος όταν ο λαμπτήρας σπάσει διαχέεται στην ατμόσφαιρα και απορροφείται άμεσα κατά 80% από το αναπνευστικό σύστημα. Ο υδράργυρος είναι εξαιρετικά επικίνδυνος γιατί, μεταξύ άλλων, επηρεάζει την ανάπτυξη του εγκεφάλου των παιδιών και του εμβρύου και μπορεί επίσης να επηρεάσει την ανάπτυξη της νοημοσύνης τους και το IQ. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, δεν υπάρχει ασφαλές όριο έκθεσης των παιδιών στον υδράργυρο. Το σπάσιμο φλορένσων και λαμπτήρων μπορεί να συμβεί σε σχολεία και σπίτια θέτοντας την υγεία των παιδιών σε σοβαρό κίνδυνο αν δεν τύχει σωστής διαχείρισης.

Η Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους προχώρησε στην έκδοση του ενημερωτικού εντύπου «Λαμπτήρες Εξοικονόμησης Ενέργειας» που εξηγεί πώς πρέπει να επιλέγονται λαμπτήρες για το χώρο του παιδιού, πώς να χρησιμοποιούνται με ασφάλεια και τι πρέπει να κάνουν αν ο λαμπτήρας σπάσει για να προφυλάξουν τα παιδιά. Το φυλλάδιο σε μορφή pdf βρίσκεται στη ιστοσελίδα της Επιτροπής

<http://www.cyprus-child-environment.org>

Η Επιτροπή, επίσης, ετοίμασε σε ηλεκτρονική μορφή ένα συνοπτικό μονοσέλιδο για εύκολη διανομή και άμεση ευαισθητοποίηση. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ανταποκρινόμενο σε εισήγηση της Επιτροπής, εξέδωσε σχετική εγκύκλιο και έκανε ηλεκτρονική διανομή σε όλα τα σχολεία.

Γ. Συνεχιζόμενη εκστρατεία ενημέρωσης για ασφαλέστερες επιλογές αντικειμένων καθημερινής χρήσης και, επίσης, μείωση της έκθεσης των παιδιών σε τοξικές ουσίες στο σπίτι και το σχολείο

Ενδεικτικά, αναφέρεται ο ολοκληρωμένος οδηγός «Κτίστε την φωλιά του με αγάπη και ασφάλεια» καθώς και σχετικές ενημερωτικές τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές. Επίσης, ο νέος συνοπτικός οδηγός 2014 « Πρακτικός Οδηγός Προφύλαξης των παιδιών από Τοξικές ουσίες στο σπίτι και το σχολείο».

Δ. Νέα εκστρατεία για τα κινητά τηλέφωνα και Wi-Fi:

Το 2011, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κατέταξε την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία που εκπέμπουν τα κινητά τηλέφωνα, ως «πιθανώς καρκινογόνα για τον άνθρωπο». Από τότε μέχρι σήμερα, η τεκμηρίωση νέων πιθανών και πολύ σοβαρών κινδύνων αποτελεί την κορυφή ενός αναδυόμενου παγόβουνου. Ως πιθανά αποτελέσματα βραχυπρόθεσμης έκθεσης αναφέρονται διαταραχές του ύπνου, της προσοχής και της συγκέντρωσης, χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο κ.α. Ως πιθανά αποτελέσματα μακρόχρονης έκθεσης αναφέρονται επιδράσεις στη γονιμότητα, διασύνδεση με νευρολογικές παθήσεις, διάρρηξη ή αύξηση της διαπερατότητας του προστατευτικού αιματοεγκεφαλικού φραγμού, μείωση στη παραγωγή μελατονίνης, κατάθλιψη, αύξηση των στρεσογόνων ορμονών και των ελευθέρων ριζών καταστροφή νευρικών κυττάρων κ.ά. Το ανησυχητικό είναι πως, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, οι όποιες πιθανές επιπτώσεις θα είναι πολύ μεγαλύτερες και σοβαρότερες για το έμβρυο και το παιδί σε σχέση με τους ενήλικες. Το ισχύον Νομοθετικό, όμως, όριο έγινε πριν 20 χρόνια και δεν έχει αναθεωρηθεί έκτοτε και βασίζεται σε βραχυπρόθεσμες άμεσες επιπτώσεις υγείας - αναγνωρίζοντας ως μοναδική επίπτωση των ακτινοβολιών τη θέρμανση των ιστών, παρόλο που έχουν πια αναγνωρισθεί άλλες επιβαρυντικές, μη θερμικές επιπτώσεις. Επίσης, μεταξύ άλλων δεν λαμβάνουν υπόψη μακροπρόθεσμες επιπτώσεις από χαμηλές δόσεις, τη συνεχή και ταυτόχρονη έκθεση του πληθυσμού σε πολλαπλές πηγές ακτινοβολίας και, επίσης, τη διαφορετική απορρόφηση των ακτινοβολιών από τα παιδιά και τις μεγαλύτερες ευαίσθητες του αναπτυσσόμενου οργανισμού τους.

Καθώς ολοένα και περισσότεροι κίνδυνοι αναδεικνύονται από τη χρήση των κινητών, των Wi-Fi κ.α, η μόνη ρεαλιστική επιλογή είναι η ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ στη βάση της Αρχής της Προφύλαξης. Γι' αυτό το λόγο, η Επιτροπή έχει εντάξει το θέμα στις προτεραιότητες της. Ως πρώτο βήμα έχει προβεί σε μια ανασκόπηση της διαθέσιμης επιστημονικής βιβλιογραφίας, καθώς και των μέτρων που λαμβάνονται σε διάφορες χώρες και δημοσίευσε σχετικό άρθρο με πρακτικές συμβουλές μείωσης της έκθεσης, το οποίο αναρτήθηκε ήδη (2015) στην ιστοσελίδα της καθώς και σε ιστοσελίδες συνεργατών της, όπως του Υπουργείου Υγείας, της Παιδιατρικής Εταιρείας Κύπρου και της Επιτροπής Περιβάλλοντος. Η Επιτροπή εντός του 2015 προγραμματίζει και άλλες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης στο πολιτειακό επίπεδο αλλά και για το ευρύ κοινό.

4. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΕΝΤΥΠΑ-ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ VIDEO

2013

Κατά τη διάρκεια του 2013, η Επιτροπή μέσω του εκδοτικού προγράμματος του Υπουργείου Υγείας εξέδωσε τα εξής ενημερωτικά φυλλάδια:

α. Ζωγραφική προσώπου: στο φυλλάδιο περιλαμβάνονται και τα αποτελέσματα της πιλοτικής έρευνας που έγινε το 2012 σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους.

Το έντυπο εκδόθηκε σε 3000 αντίτυπα και δόθηκε κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων και διαλέξεων μελών της Επιτροπής σε 280 αντίτυπα. Προωθήθηκε, παράλληλα, σε ηλεκτρονική μορφή διανεμήθηκε μέσω της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Ομοσπονδιών Συνδέσμων γονέων Δημοτικής Εκπαίδευσης σε όλους τους Συνδέσμους γονέων δημοτικών σχολείων σε ολόκληρη την Κύπρο με στόχο την άμεση ενημέρωση των γονιών.

Έχουν γίνει διευθετήσεις ώστε το 2015 να δοθούν:

- 1400 αντίτυπα στην Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου για να γίνει άμεση διανομή από παιδίατρος σε γονείς παγκύπρια
- 300 αντίτυπα μαζί με τα ερωτηματολόγια της γ' φάσης της έρευνας για τη ζωγραφική προσώπου σε νηπιαγωγεία στην ευρύτερη επαρχία Λευκωσίας

β. Επανεκδοση Βιβλίου «Μαθαίνω και μπορώ να προφυλάξω το παιδί μου από τοξικές ουσίες και άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες» μέσα από το εκδοτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Υγείας. Το βιβλίο είναι βασισμένο στις τελευταίες επιστημονικές εξελίξεις, γραμμένο από ειδικούς σε απλή γλώσσα, έχοντας ως στόχο «την προφύλαξη των παιδιών και μείωση των ασθενειών που σχετίζονται με το περιβάλλον», για μια καλύτερη και υγιή μελλοντική ζωή. Το βιβλίο στοχεύει να μεταφέρει τη γνώση και να δώσει τα αναγκαία εφόδια στους γονείς αλλά και σε όσους σχετίζονται με τα παιδιά, εκπαιδευτικούς, λειτουργούς υγείας και την κοινωνία γενικότερα σε θέματα που αφορούν την προστασία του παιδιού από περιβαλλοντικούς κινδύνους.

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και συγκεκριμένα με τη Διεύθυνση της Δημοτικής Εκπαίδευσης, τον Οκτώβριο του 2014 έγινε διανομή του βιβλίου σε 360 δημόσια και ιδιωτικά δημοτικά σχολεία παγκυπρίως.

Παράλληλα, δόθηκαν αντίτυπα του βιβλίου ως εξής :

- 250 αντίτυπα στο Παιδιατρικό Συνέδριο 2013
- 200 αντίτυπα σε εκδηλώσεις και διαλέξεις που έδωσαν μέλη της Επιτροπής

- 150 μαζί με τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν σε νηπιαγωγεία της επαρχίας Λευκωσίας στα πλαίσια της β' φάσης της έρευνας για τη ζωγραφική προσώπου
- 40 σε γονείς και ευρύ κοινό που το ζήτησαν μετά από επικοινωνία με την Επιτροπή μέσω της ιστοσελίδας

2014

Το Δεκέμβριο του 2014 η Επιτροπή εξέδωσε ενημερωτικό φυλλάδιο με τίτλο: «Πρακτικός Οδηγός Προφύλαξης των παιδιών από Τοξικές ουσίες στο σπίτι και το σχολείο». Τα περιστατικά καρκίνου, άλλων χρόνιων ασθενειών, μαθησιακών και άλλων νοητικών ανωμαλιών αυξάνονται καθώς τα παιδιά βομβαρδίζονται καθημερινά από πολλές τοξικές ουσίες. Υπάρχει ανάγκη αλλά και δυνατότητα δραστηκής μείωσης της έκθεσης. Σκοπός της αυτόνομης έκδοσης είναι να δώσει ένα εύχρηστο περιληπτικό οδηγό που θα καθοδηγεί γονείς και δάσκαλους σε ασφαλέστερες επιλογές και ουσιαστικής προφύλαξης των παιδιών. Μέχρι σήμερα έχουν δοθεί ήδη 280 αντίτυπα κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων μας αλλά και σε γονείς ενώ προγραμματίζεται διανομή μέσω της Παιδιατρικής Εταιρείας Κύπρου.

Παράλληλα, στις διάφορες εκδηλώσεις και διαλέξεις, με το υπόλοιπο υλικό συνεχίστηκε η διανομή του ενημερωτικού φυλλαδίου των λαμπτήρων. Το φυλλάδιο "Λαμπτήρες Εξοικονόμησης Ενέργειας Μάθετε να κάνετε τις σωστές επιλογές και να αποφεύγεται τους κινδύνους" εκδόθηκε σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους το 2011 και αναφέρεται στους πολύ σοβαρούς κινδύνους που κρύβουν μερικοί λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας ιδίως για το παιδιά και τις εγκύους και δίνει πρακτικές συμβουλές ασφαλέστερων επιλογών και προφύλαξης.

Το φυλλάδιο διανεμήθηκε σε παιδιάτρους μέσω της Παιδιατρικής Εταιρείας το 2013. Η Επιτροπή, επίσης, ετοίμασε σε ηλεκτρονική μορφή ένα συνοπτικό μονοσέλιδο για εύκολη διανομή και άμεση ευαισθητοποίηση. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ανταποκρινόμενο σε εισήγηση της Επιτροπής, εξέδωσε σχετική εγκύκλιο για ηλεκτρονική διανομή σε όλα τα σχολεία.

5. ΕΡΕΥΝΕΣ - ΜΕΛΕΤΕΣ

2012-2014

Έρευνα για σκευάσματα ζωγραφικής προσώπου και χρήση τους σε παιδιά προσχολικής ηλικίας

Το 2012 άρχισε η πιλοτική έρευνα για σκευάσματα ζωγραφικής προσώπου σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους που είχε ως στόχο τον εντοπισμό βαρέων μετάλλων (Pb, Cd, As, Hg, Cr_{(ολικό (iii) και (vi) σθενές)}). Η έρευνα εντάσσεται στα πλαίσια της συνεισφοράς του ΓΧΚ στην Υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου

Δράσης 2011-2014. Η έρευνα περιλάμβανε και διανομή ερωτηματολογίων σε 4 νηπιαγωγεία για να διαπιστωθεί η έκταση της χρήσης της ζωγραφικής σε παιδιά προσχολικής κυρίως ηλικίας. 31 σκευάσματα εντοπίστηκαν στην κυπριακή αγορά (Παράρτημα Ι), 18 δείγματα που είχαν συνολικά 62 υποδείγματα (διαφορετικά χρώματα) επιλέχθηκαν (τουλάχιστο 1 προϊόν / ανά μάρκα), 25 από αυτά αναλύθηκαν στα διαπιστευμένα εργαστήρια του Γ.Χ.Κ

Σε Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο επίπεδο δεν έχει θεσπισθεί ειδική Νομοθεσία για τα υλικά αυτά και χρησιμοποιούνται ενδεικτικά και ως πρώτη προσέγγιση τα όρια που ισχύουν για τα καλλυντικά. Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία και η Εθνική Νομοθεσία (Ν. 106/2001) απαγορεύει την παρουσία των τοξικών μετάλλων Cd, Pb, Hg, As, Cr_(vi). Εντούτοις, στη βάση του τι είναι επιτεύξιμο βιομηχανικά έχει θέσει κάποια όρια ανοχής που η μη υπέρβαση τους καθιστά τα καλλυντικά νομότυπα. Τονίζεται ότι τα όρια αυτά δεν εδράζονται σε κριτήρια τοξικολογικά ούτε και σε κριτήρια που βασίζονται στην ιδιαίτερη ευαισθησία και έκθεση των παιδιών ούτε και στον βαθμό απορρόφησης διαδερμικά ή/και διά στόματος. Ο Καναδάς και η Γερμανία έχουν κατευθυντήριες γραμμές γενικά για τα Καλλυντικά, ενώ η Γερμανία, επιπρόσθετα, έχει καθορίσει πολύ χαμηλότερα επίπεδα για τις οδοντόπαστες ως προϊόν που έρχεται σε άμεση επαφή με το στόμα. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, ο CDC καθώς και σχετικές έρευνες καθορίζουν και τεκμηριώνουν ως όριο ανοχής για τον Hg και Pb το μηδέν, γιατί δεν υπάρχει ασφαλές επίπεδο έκθεσης για τα παιδιά.

Η έρευνα συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του 2013 και 2014 με τη β' φάση κατά την οποία δόθηκαν ερωτηματολόγια σε ελληνόφωνα και αγγλόφωνα δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία επαρχίας Λευκωσίας. Συγκεκριμένα, το Νοέμβριο του 2013 προωθήθηκε το ερωτηματολόγιο στα νηπιαγωγεία (ελληνόφωνα και αγγλόφωνα) και με την παράδοση των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, δινόταν στους γονείς και το βιβλίο μας «Μαθαίνω και μπορώ να προφυλάξω το παιδί μου από τοξικές ουσίες και άλλους περιβαλλοντικούς

παράγοντες». Αξιοσημείωτο είναι το ενδιαφέρον και η προθυμία που επιδείκνυαν τα σχολεία και οι γονείς να βοηθήσουν την Επιτροπή στην έρευνά της.

Η Επιτροπή το 2014 αποφάσισε να προχωρήσει στη γ' φάση της έρευνας με διεύρυνση της έρευνας και σε χωριά της επαρχίας Λευκωσίας. Τα ερωτηματολόγια έχουν ήδη ετοιμαστεί και θα προωθηθούν σε συνεργασία με λειτουργούς από το γραφείο Επιτρόπου Περιβάλλοντος.

Από το τέλος του 2014 - σήμερα

1. Έρευνα σε γάλα για βρέφη και νήπια

Η Επιτροπή σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους, αποφάσισε να προχωρήσει σε έρευνα για το γάλα για βρέφη και νήπια. Έχουν ήδη αγορασθεί δείγματα από παιδικά γάλατα και διάφορα παρασκευάσματα τους (π.χ ρυζάλευρο). Εντός του 2015 θα αρχίσουν οι αναλύσεις σε ρυπαντές προτεραιότητας .

2. Κίνδυνοι για τα Παιδιά από την Έκθεσή τους στη Μη Ιονίζουσα Ακτινοβολία (κινητά τηλέφωνα, Wi-Fi, tablets κ.α)

Τους τελευταίους μήνες του 2014, άρχισε και ολοκλήρωσε τη βιβλιογραφική έρευνα των εξελίξεων γύρω από κινητά τηλέφωνα, Wi-Fi, tablets και τις επιπτώσεις στο έμβρυο και το παιδί. Σημειώνεται ότι, η Επιτροπή το 2011 είχε ξεκινήσει έρευνα για τη χρήση των κινητών, η οποία όμως είχε ανασταλεί λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων.

6. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

Η Επιτροπή, αφουγκραζόμενη τις ανάγκες της σύγχρονης εποχής, δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στη συνεχή επικαιροποίηση της ιστοσελίδας, η οποία αποτελεί και το βασικότερο τρόπο δικτύωσης και άμεσης / έγκαιρης επικοινωνίας με το ευρύ κοινό και τους επαγγελματίες υγείας. Μέσω της ιστοσελίδας η Επιτροπή έχει δημιουργήσει μια στενότερη επαφή με το ευρύ κοινό.

Από το 2012 καθιερώθηκε η παρουσίαση σε μηνιαία βάση σε εύχρηστη μορφή όλων των προβληματικών προϊόντων που εντοπίζει το Σύστημα RAPEX. Το RAPEX αποτελεί σύστημα ταχείας ενημέρωσης της Ε.Ε. που διευκολύνει τη γρήγορη ανταλλαγή των πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής, με σκοπό να αποτραπεί ή να περιοριστεί το μάρκετινγκ και η χρήση των προϊόντων που θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών. Στόχος η εύκολη πρόσβαση και ενημέρωση των γονιών. Η

συμβολή της Υπηρεσίας του Καταναλωτή του Υπουργείου Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού στην ετοιμασία του μηνιαίου δελτίου εκτιμάται ιδιαίτερα.

Παράλληλα, από το 2014 έχει αναπτυχθεί και ο μηχανισμός δικτύωσης/ ενημέρωσης μέσω μηνιαίου ενημερωτικού φυλλαδίου (newsletter), το οποίο αποστέλλεται στους 150 εγγεγραμμένους συνδρομητές/χρήστες, ενημερώνοντάς τους για όλες τις εκδηλώσεις/δραστηριότητες της Επιτροπής και τα τρέχοντα ζητήματα. Επίσης, μέσω του ενημερωτικού φυλλαδίου μπορούν να συνδεθούν με τους οδηγούς και τα άρθρα που αναρτά η Επιτροπή στην ιστοσελίδα της σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Συγχρόνως, η Επιτροπή έχει ήδη εγγραφεί δωρεάν ως φορέας στο πρόγραμμα του ΚΕΤΤΑ «Ενημέρωσέ με», μέσω του οποίου έχει τη δυνατότητα να αναρτά οποιεσδήποτε δραστηριότητες, άρθρα και οδηγούς της. Μέσω του προγράμματος αυτού, υπάρχει η δυνατότητα να αποστέλλονται άμεσα σε χρήστες, οι οποίοι εκδήλωσαν ενδιαφέρον να ενημερώνονται για τη θεματική ενότητα της υγείας και του περιβάλλοντος. Στόχος είναι η διεύρυνση και επέκταση της ενημέρωσης των γονιών για προφύλαξη των παιδιών τους.

Η δυνατότητα της επικοινωνίας με την Επιτροπή που δίνεται στους χρήστες μέσω της ιστοσελίδας, έχει αποδειχθεί ισχυρό και αποτελεσματικό εργαλείο αφού οι ενδιαφερόμενοι επικοινωνούν μέσω ηλεκτρονικής διεύθυνσης αλλά και τηλεφωνικώς με την Επιτροπή θέτοντας προβληματισμούς τους, εισηγήσεις αλλά και ζητώντας γνωματεύσεις και απόψεις σε διάφορα προβλήματα σχετικά με το κτίσιμο/διαμόρφωση των παιδικών δωματίων, το κάπνισμα, τους λαμπτήρες, τα κινητά τηλέφωνα κτλ. Έχουν προσφερθεί αντίτυπα βιβλίων και έντυπου υλικού άμεσα σε γονιούς και ενδιαφερόμενους, ως αποτέλεσμα αυτής της άμεσης επικοινωνίας.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι στην ιστοσελίδα μας αναρτώνται ανακοινώσεις από διάφορους φορείς, όπως το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, Υπηρεσία του Καταναλωτή, Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, οι οποίες αφορούν άμεσα τα παιδιά και τους γονείς. Θέματα όπως προβληματικά προϊόντα στην κυπριακή αγορά, επικίνδυνες αποκριάτικες στολές κτλ είναι κάποια που έχουν ήδη αναρτηθεί στην ιστοσελίδα και συμπεριλαμβάνονται και στα μηνιαία μας ενημερωτικά φυλλάδια.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Πίνακες Δραστηριοτήτων Υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου
Δράσης το 2013 - 2014**

ΚΑΜΠΑΝΙΕΣ-ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ & ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΥΡΕΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	
Από το 2005 συνεχιζό μενη	ΑΝΤΙΚΑΠΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ : ενημερωτικό υλικό/video - ενημέρωση-εκπαίδευση -πιλοτικές έρευνες - διανομή στα νεογέννητα σαλιαρίτσας με την επιγραφή "όταν καπνίζεις καπνίζω και εγώ". Συμμετοχή στη καμπάνια Υπουργείου Υγείας για το κάπνισμα και στις σχετικές εκδηλώσεις
2010 συνεχιζό μενη	<i>Συνεχιζόμενη εκστρατεία ενημέρωσης για ΑΦΕΛΕΣΤΕΡΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΣ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΤΟΞΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: διαφώτιση-video-ενημερωτικό υλικό-εκπαίδευση</i>
Από το 2012	Εκστρατεία ενημέρωσης για ΤΟΥΣ ΣΟΒΑΡΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ και την αποτελεσματική προφύλαξη των παιδιών σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Από το 2014	Εκστρατεία ενημέρωσης με στόχο την ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΜΗ ΙΟΝΙΖΟΥΣΑ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΙΝΗΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ, WI-FI Κ.Α
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
14-10-13	Εκπαιδευτική ημερίδα για λειτουργούς υγείας
18-10-13	Εκπαίδευση Διευθυντών Μέσης Εκπαίδευσης, Επαρχίας Λάρνακας
29-11-14	Εκπαιδευτική ημερίδα για λειτουργούς υγείας σε συνεργασία με Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ	
Από το Σεπτέμβριο του 2012	Εκπροσώπηση της Επιτροπής στην Επιτροπή για τη Στρατηγική και τον Έλεγχο του Καπνίσματος στην Κύπρο και στη Διαφωτιστική Επιτροπή για το Κάπνισμα του Υπουργείου Υγείας
Από τον Μάιο 2013	Εκπροσώπηση της Επιτροπής που συστάθηκε από το Υπουργείο Υγείας για τα Δικαιώματα του Παιδιού στον τομέα της Υγείας. Συμμετέχει ενεργά στις συνεδριάσεις και συνέβαλε στη δημιουργία σχετικού ενημερωτικού φυλλαδίου το 2014.

Απρίλιος 2014	Η Επιτροπή συμμετείχε ενεργά στη Διαβούλευση του Υπουργείου Υγείας και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας με θέμα «Στρατηγική Συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας» και κατέθεσε κείμενο εισηγήσεων ως συμβολή στην διαμόρφωση της αντζέντας συνεργασίας.
11/2014 - 12/2014	Αποστολή επιστολών προς τους Υπουργούς Υγείας, Παιδείας και Πολιτισμού καθώς και τους Προέδρους των κοινοβουλευτικών Επιτροπών Υγείας, Παιδείας και Περιβάλλοντος, με τις οποίες η Επιτροπή ενημέρωνε και εξέφραζε την προθυμία να συμβάλει, στα πλαίσια του συμβουλευτικού της ρόλου, στην αντιμετώπιση του αναδυόμενου προβλήματος των επιδράσεων των κινητών τηλεφώνων στα παιδιά
2013-2014	Μέλη της Επιτροπής έδωσαν διαλέξεις σε επιστημονικά Συνέδρια στην Κύπρο και το εξωτερικό
ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ για το ευρύ κοινό	
31-08-14	Ομιλία σε Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΕΡΕΥΝΕΣ - ΜΕΛΕΤΕΣ	
Από 2012	Διερεύνηση του θέματος χρήσης των σκευασμάτων ζωγραφικής προσώπου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Το 1 ^ο μέρος σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους
Από 2014	Έρευνα για το γάλα βρεφών και νηπίων σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους
Από το 2014	Συνεχιζόμενη βιβλιογραφική διερεύνηση κ.α του θέματος των επιπτώσεων των κινητών τηλεφώνων, Wi-Fi, κ.α στο Έμβρυο και στο Παιδί
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ www.cyprus-child-environment.org ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΗ	
2012 (Από Ιούλιο μέχρι σήμερα)	Μελέτη σε μηνιαία βάση, όλων των προϊόντων που δημοσιεύονται στην Ιστοσελίδα του συστήματος ταχείας ενημέρωσης Rarex ως επικίνδυνα για την ασφάλεια και υγεία των παιδιών. Δημιουργία για κάθε μήνα ξεχωριστά power point με όλα τα προϊόντα που αφορούν μόνο παιδιά και ακολούθως δημοσίευση του, στην Ιστοσελίδα της Επιτροπής.
Από Οκτώβρη 2014	Έχει αναπτυχθεί ο μηχανισμός δικτύωσης/ενημέρωσης μέσω μηνιαίου ενημερωτικού φυλλαδίου (newsletter), το οποίο αποστέλλεται στους 150 εγγεγραμμένους συνδρομητές/χρήστες, ενημερώνοντάς τους για όλες τις εκδηλώσεις/δραστηριότητες της Επιτροπής και τα τρέχοντα ζητήματα. Επίσης, μέσω του ενημερωτικού φυλλαδίου μπορούν να συνδεθούν με τους οδηγούς και τα άρθρα που αναρτά η Επιτροπή στην ιστοσελίδα της σε τακτά χρονικά διαστήματα.
Από Νοέμβριο	Η Επιτροπή έχει εγγραφεί δωρεάν ως φορέας στο πρόγραμμα του ΚΕΤΤΑ «Ενημέρωσέ με», μέσω του οποίου έχει τη δυνατότητα να αναρτά οποιεσδήποτε δραστηριότητες,

2014	άρθρα και οδηγούς της. Μέσω του προγράμματος αυτού, υπάρχει η δυνατότητα να αποστέλλονται άμεσα σε χρήστες, οι οποίοι εκδήλωσαν ενδιαφέρον να ενημερώνονται για τη θεματική ενότητα της υγείας και του περιβάλλοντος. Στόχος είναι η διεύρυνση και επέκταση της ενημέρωσης των γονιών για προφύλαξη των παιδιών τους.
ΕΚΠΟΜΠΕΣ (ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ, ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ και ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΤΥΠΟΣ)	
14-10-13	Στη μεσημβρινή εκπομπή «Μέρα Μεσημέρι» για την εκπαιδευτική ημερίδα της Επιτροπής
16-10-13	Στην απογευματινή εκπομπή του Σίγμα «Κάτσε να δεις» για τη ζωγραφική προσώπου
7-11-13	Στην απογευματινή εκπομπή του τρίτου ραδιοφώνου για τη μόλυνση των παιδιών από μόλυβδο και υδράργυρο
18-9-14	Στη ραδιοφωνική εκπομπή του ΡΙΚ «Καλημέρα» για τη ζωγραφική προσώπου
16-10-14	Στην τηλεοπτική εκπομπή του ΡΙΚ «Καλή σας μέρα» για τη ζωγραφική προσώπου
27-11-14	Στην πρωινή εκπομπή του ΜΕΓΑ
28-11-14	Στην τηλεοπτική εκπομπή του ΡΙΚ «Καλή σας μέρα» για τη ζωγραφική προσώπου και την Εκπαιδευτική ημερίδα
28-11-14	Στην τηλεοπτική εκπομπή του ΡΙΚ «Από Μέρα σε Μέρα» για την Εκπαιδευτική ημερίδα
ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΒΙΝΤΕΟ	
12/2013	Επανεκδόση Βιβλίου « <i>Μαθαίνω και μπορώ να προφυλάξω το παιδί μου από τοξικές ουσίες και άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες</i> ».
	Φυλλάδιο « <i>Ζωγραφική προσώπου</i> »
12/2014	« <i>Πρακτικός Οδηγός Προφύλαξης των παιδιών από Τοξικές ουσίες στο σπίτι και το σχολείο</i> ».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: Σύνοψη Επιτροπής 2010 - 2013 και 2014-2017

2010 - 2013

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Αριθμός 4265	Παρασκευή, 11 Μαρτίου 2011	29
--------------	----------------------------	----

Η πολιτική Απείραση του Υπουργικού Συμβουλίου ενδίδεται με άσκηση στην Επικρατεία (Διαρπάδα της Διανομής) (άρθρο της παραγράφου 4 του άρθρου 57 του Συντάγματος)

Αριθμός 54

Διορισμός των μελών της Εθνικής Επιτροπής -Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού- 2010 - 2013.

(Συνεδρία Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 22.1.2010)

Αναφορικά με τις αποφασίες με αρ. 59.304 και 65.453 με ημερ. 26.1.2004 και 9.6.2007, αντίστοιχα, το Συμβούλιο αποφασίζει:-

- (α) Να αξιολογήσει τη Δρα Στέλλα Μιχαηλίδου, πρώην Δευτερεύουσα του Γενικού Χρηματίου του Κράτους, με υπέρβαση του Υπουργείου Υγείας στην πιο πάνω Επιτροπή.

***

(β) Να διορισθεί, μετά από πρόταση του Υπουργού Υγείας, ως τακτικό μέλος της Επικρατείας Προεδρία και μέλη της Εθνικής Επιτροπής -Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού- για περίοδο τριών χρόνων:-

α) Στέλλα Μιχαηλίδου, Στρατός, πρώην Δευτερεύουσα Γενικού Χρηματίου του Κράτους, Εμπειρογνημόσιος Φοιτήτριας Επιτροπής σε θέματα Περιβαλλοντός και Υγείας και Διοικήτρια Γραφείου, υπεύθυνη του Υπουργείου Υγείας, Πρόεδρος.

α) Άννα Νικολαΐδου, Καρδιά, Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας.

α) Χαράλαμπος Νικόλας, Παιδαγωγός (απόφοιτος).

α) Μάρι-Ελεονώρα Παπαδοπούλου, Παιδαγωγός (απόφοιτος).

α) Αλέξανδρος Σαγγιλιανός, Παιδαγωγός, Παιδαγωγική Επιτροπή Κρήτης.

α) Αθανάσιος Κωνσταντίνου, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας, Εργαστήριο για Ενδοκρινολογία και Γενετική.

α) Τασούλα Παπαγιάννη - Δουλιανού, Λογιστικός Επιθεωρητής Ενοχής, Υπουργείο Παιδείας και Κοινωνικών Αποφάσεων.

α) Δέσποινα Σαββαΐ, Λογιστικός Περιβαλλοντός, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβαλλοντός.

α) Ανδρονίκη Καραγιάννη, Στρατός, Γενικό Χρηματίου του Κράτους.

α) Ανδρέας Καζαντζίδης, Καθηγητής Περιβαλλοντός και Γενετικής Επικρατείας.

α) Κωνσταντίνος Φακίδης, Παιδαγωγός, Τεχνολογικό Παιδαγωγικό Παιδαγωγικό Γενικού Σχολείου Δημοτικής Εκπαίδευσης.

α) Γεωργία Κριστοδουλάκη, Ανάδοχη Επιθεωρητής Υγείας, Κέντρο Υγείας Σπυριδίου.

α) Μιχάλης Τσιμακίτης, Καθηγητής, Υπουργείο Παιδείας και Κοινωνικών Αποφάσεων (για θέματα Υγείας).

α) Μαρία Κωνσταντίνου, Μαθητική Ομάδα.

Μέλη

Απόσπασμα από τα Πρακτικά της Συνεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου Ημερομηνίας 12/3/2014

Αρ. Απόφασης
76.640

Διορισμός του Προέδρου και των μελών της Εθνικής Επιτροπής «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού».

(Αρ. Πράξης 316/2014).

81. Αναφορικά με τις Αποφάσεις με αρ. 59.304, 65.450 και 71.140 με ημερ. 28.1.2004, 9.5.2007 και 22.10.2010, αντίστοιχα, το Συμβούλιο αποφάσισε να διορίσει τα πιο κάτω πρόσωπα ως Πρόεδρο και μέλη της Εθνικής Επιτροπής «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού», για περίοδο τριών χρόνων, δηλαδή μέχρι τις 11.3.2017:

Δρ Στέλλα Μιχαηλίδου, Χημικός, Εμπειρογνώμονας Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα Περιβάλλοντος, Υγείας και Ασφάλειας Τροφίμων.	) Πρόεδρος)))))
Δρ Τασούλα Κυπριανίδου-Λεοντίδου, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,	)))
Δρ Μιχάλης Ταρναρίτης, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού,	) Μέλη)
κα Μαριλένα Παπασταύρου, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος,	)))
κα Κατερίνα Στρατή, Πανεπιστήμιο Κύπρου,	))
Δρ Άννα Νουσκά, Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας,	)))
Δρ Στέλιος Γιαννόπουλος, Γενικό Χημείο του Κράτους,	))
Δρ Ανδρέας Χατζησαββάς, Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου,	)))
Δρ Ανθούλα Ιωαννίδου, Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος,	))
Δρ Αδάμος Χατζηπαναγή, Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου,	))

5. 2. 01. 102

5. 5. 02

9 - 8 - 151

**Απόσπασμα από τα Πρακτικά της Συνεδρίας του Υπουργικού
Συμβουλίου Ημερομηνίας 12/3/2014**

κα Μάρια Σαλωμού, Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου,	))
κα Μαρία Αντωνίου Χάματση, Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης,	))))
κα Γεωργία Χριστοδούλου, Νοσηλευτικές Υπηρεσίες,	))
κα Λάνα Χατζημηνά, Μικροί Εθελοντές,	))
κ. Σάββας Σάββα, Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.	)))

=====

Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Υγείας, ✓

Η πιο πάνω Απόφαση διαβιβάζεται για ενημέρωση και για τις απαραίτητες ενέργειες. Η Γραμματεία του Συμβουλίου θα δημοσιεύσει την πιο πάνω Απόφαση στο τέταρτο παράρτημα της επίσημης εφημερίδας της Δημοκρατίας.

Θεοδόσης Α. Τσιόλας

**ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

9.5.2014

Κοιν.: Γ.Δ. Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού,
Γ.Δ. Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομ. και Τουρισμού,
Γ.Δ. Υπουργείου Γεωργίας, Φυσ. Πόρων και Περιβάλλοντος,
Γ.Δ. Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων,
Συντακτικού και Ανάπτυξης.